

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 21 d.
(OR. en)

15732/23

DEVGEN 214
RELEX 1358
ACP 121
SUSTDEV 150
DIGIT 270
ENV 1341
CLIMA 576
SOC 810

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
data:	2023 m. lapkričio 21 d.
kam:	Delegacijoms

Ankstesnio dokumento Nr.:	15128/23
------------------------------	----------

Dalykas:	Socialinė, žaliaji ir skaitmeninė pertvarka – Tarybos išvados (2023 m. lapkričio 21 d.)
----------	--

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl socialinės, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, kurias Taryba patvirtino 2023 m. lapkričio 21 d. įvykusiame 3985-ame posėdyje.

Tarybos išvados dėl socialinės, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos

1. Taryba dar kartą patvirtina Europos Sąjungos ir jos valstybių narių įsipareigojimą įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir jos darnaus vystymosi tikslus (DVT) kaip mūsų kolektyvines, universalias ir nedalomas veiksmų gaires kelyje į tvarią ir taikią ateitį. Be to, Taryba dar kartą patvirtina 2023 m. birželio 27 d. Tarybos išvadose „Europos Sąjunga Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo pusiaukelėje“ išdėstytus įsipareigojimus, taip pat 2023 m. aukščiausiojo lygio susitikimo DVT klausimais politinę deklaraciją. Šiuo atžvilgiu Taryba pabrėžia 2023 m. liepos 19 d. JT Aukšto lygio politiniame forume darnaus vystymosi srityje pateiktos pirmosios ES savanoriškos peržiūros svarbą; šis dokumentas konkrečiai parodo tvirtą ES įsipareigojimą siekti darnaus vystymosi tiek ES viduje, nes šis siekis yra pagrindinė ES veiksmų varomoji jėga, tiek visame pasaulyje, remiant šalių partnerių įgyvendinimo pastangas.
2. Taryba primena naująjį Europos konsensumą dėl vystymosi ir akcentuoja ES ir jos valstybių narių vadovaujamą vaidmenį subalansuotai ir integruotai užtikrinant nuoseklų, visapusišką ir veiksmingą visų trijų Darbotvarkės iki 2030 m. aspektų – ekonominio, socialinio ir aplinkos – įgyvendinimą, atsižvelgiant į konsensuse išdėstytus pagrindinius dalyvavimo, skaidrumo, atskaitomybės principus ir įsipareigojimą nė vieno nepalikti nuošalyje, įtvirtintus žmogaus teisėmis grindžiamu požiūriu.
3. Taryba pabrėžia, kad darniam vystymuisi šiuo metu trukdo tarptautinis kontekstas, kuriam būdingas didelis netikrumas ir nauja geopolitinė dinamika. Glaudžiais tarpusavio ryšiais susijusioje globalioje visuomenėje klimato kaitos krizę ir ekologijos kritinę padėtį dar labiau sunkina tokie sukrėtimai ir konfliktai kaip COVID-19 pandemija ir Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą – geopolitinis kraštovaizdis tampa nestabilus, didėja pasauliniai iššūkiai ir pažeidžiamumas, o tai daro pastebimą poveikį besivystančioms šalims. Taryba susirūpinusi atkreipia dėmesį į Visuotinio darnaus vystymosi ataskaitos¹ išvadas dėl DVT įgyvendinimo regreso ir žmogaus socialinės raidos indekso smukimo – tai sulaiko nuo tvarių ir įtraukių pertvarkų vykdymo ir dėl to tarptautinei bendruomenei sunkiau įvykdyti Darbotvarkę iki 2030 m.

¹ <https://sdgs.un.org/gsdrgsd2023>

4. Taryba pripažįsta, kad pagal Darbotvarkėje iki 2030 m. siūlomą sistemą žaliaji ir skaitmeninė pertvarkos turėtų skatinti struktūrinius pokyčius, kurių reikia norint įgyvendinti DVT ir pasiekti Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos bei Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos tikslus. Šios pertvarkos ir jų tarpusavio sąsajos turi potencialą bendrai kurti tvarius, teisingus, įtraukius ir konkurencingus tarptautinius vartojimo ir gamybos modelius, kuriuos taikant būtų labiau orientuojamasi į žmogų, tausiau naudojami ištekliai ir labiau tausojama aplinka, propaguojant žiedinę ekonomiką ir gamtos procesais pagrįstus sprendimus, skatinant junglumą, inovacijas ir ekonominę transformaciją. Jei pertvarkos politika visuose sektoriuose bus formuojama darniai, atsižvelgiant į šalių partnerių interesus, taip pat socialinius aspektus, laisvąją prekybą, verslumą ir palankią verslo plėtros politiką, tokios pertvarkos gali padėti kurti oficialias, deramas ir kokybiškas darbo vietas, turinčias didelę pridėtinę vertę, taip pat skatinti lygybę, socialinę įtrauktį ir padėti naikinti skurdą.
5. Taryba ypač pabrėžia, kad darniam vystymuisi grėsmę kelia didėjantis skurdas ir nelygybė šalyse ir tarp jų. Šie reiškiniai trukdo ilgalaikiam ekonominiam stabilumui ir žaliajam bei integraciniam augimui, daro poveikį sveikatai, aprūpinimo maistu ir mitybos saugumui, švietimui, lyčių lygybei bei moterų ir mergaičių įgalėjimui, kenkia socialinei sanglaudai, institucijų teisėtumui ir aplinkai. Be to, nelygybė, skurdas ir socialinė atskirtis yra svarbūs socialinius neramumus, politinį nestabilumą ir konfliktus lemiantys veiksniai.
6. Norint nė vieno nepalikti nuošalyje, pasinaudoti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų teikiama nauda ir padaryti jas teisingas, tvarias, atsparias, transformacines ir įtraukias, reikėtų tobulinti ir propaguoti stiprią ir pozityvią socialinę darbotvarkę bendradarbiaujant su šalimis partnerėmis. Taryba pabrėžia, kad šiuo visapusišku požiūriu, grindžiamu socialine, žaliaja ir skaitmenine pertvarkomis, atspindimos ES vertybės, siekiama stiprinti šalių partnerių savarankiškumą ir sukuriama partnerystės su ES pridėtinė vertė.

7. Pagal šią socialinę darbotvarkę visų pirma būtų stiprinama politika, be kita ko, švietimo (įskaitant techninį bei profesinį rengimą ir mokymą), sveikatos, deramo darbo, socialinės apsaugos ir prieigos prie kokybiškų pagrindinių viešųjų paslaugų, visų pirma vandens, sanitarijos ir higienos (WASH), srityse. Ji būtų įgyvendinama vadovaujantis teisingos pertvarkos sistemos visiems, taip pat skurdo panaikinimo ir nelygybės mažinimo, lyčių lygybės skatinimo ir moterų bei mergaičių įgalėjimo, jaunimo dalyvavimo ir įgalėjimo bei asmenų su negalia įtraukties principais. Ši socialinė darbotvarkė taip pat būtų grindžiama politikos suderinamumu, geru valdymu ir žmogaus teisėmis grindžiamu požiūriu ir apimtų politiką, kuria pripažįstamas, mažinamas ir perskirstomas neapmokamas priežiūros darbas ir atlygis ir kuri apima apmokamą priežiūros darbą. Taryba primena KVTBP „Globali Europa“ reglamente nustatytus įsipareigojimus bent 20 % pagal priemonę finansuojamos oficialios paramos vystymuisi (OPV) skirti socialinei įtraukčiai ir žmogaus socialinei raidai ir užtikrinti, kad bent 85 % įgyvendinamų naujų veiksmų vienas iš pagrindinių arba svarbių tikslų būtų lyčių lygybė.
8. Stiprinant socialinę sanglaudą ir sudarant palankesnes sąlygas naudotis pagrindinėmis socialinėmis paslaugomis ir socialine apsauga mažinamas skurdas ir nelygybė ir visame pasaulyje gali būti skatinamos naujos socialinio poveikio sutartys ir socialinė įtrauktis. Todėl labai svarbu remti visiems visuomenės nariams skirtų nacionalinių socialinės apsaugos sistemų kūrimą, siekiant skatinti socialines ir ekonomines teisingos pertvarkos galimybes ir užtikrinti, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje, taip pat remti reformas, kuriomis užtikrinamos veiksmingos, atskaitingos ir skaidrios institucijos, įtrauki politika, geras valdymas, teisinė valstybė ir teisė kreiptis į teismą.
9. Taryba akcentuoja 10-ojo DVT „mažinti nelygybę šalyse ir tarp šalių“ įgyvendinimo svarbą. Taryba pabrėžia, kad būtina stebėti nelygybę ir teikti ataskaitas šiuo klausimu. Šiuo atžvilgiu Taryba palankiai vertina Europos Komisijos nelygybės rodiklį („I-Marker“) ir tai, kad naudojami paskirstomojo poveikio vertinimai. Taryba taip pat rekomenduoja nelygybės rodiklį taikyti kuo plačiau, be kita ko, įgyvendinant Europos komandos iniciatyvas bei strategiją „Global Gateway“, ir ragina valstybes nares jį naudoti. Be to, Taryba pabrėžia Europos komandos iniciatyvų, skirtų nelygybei įveikti (lygybės pavyzdinių iniciatyvų), svarbą ir ragina Komisiją skatinti tolesnes iniciatyvas šioje srityje. Ji taip pat pakartoja geresnio reglamentavimo darbotvarkės, įskaitant reglamentavimo poveikio vertinimus, svarbą stiprinant politikos suderinamumą vystymosi labui.

10. Taryba primena, kad ES yra įsipareigojusi kaip visų su DVT susijusių iniciatyvų pagrindą propaguoti žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį, apimančią visas žmogaus teises, kokios jos bebūtų – pilietines, kultūrines, ekonomines, politines ar socialines teises. Ji pabrėžia, kad žmogaus teisių įgyvendinimas padeda mažinti skurdą ir nelygybę ir prisideda siekiant visų DVT. Vienas iš prioritetų tebėra pagarba žmogaus teisėms, įskaitant darbo teises, demokratijai ir teisinei valstybei, jų apsauga ir propagavimas.
11. Taryba pabrėžia, kad svarbu įgyvendinti 16-ąją DVT „taika, teisingumas ir stiprios institucijos“, nes taikių, atsparių, teisingų ir įtraukių visuomenių skatinimas, palankesnių sąlygų visiems kryptis į teismą sudarymas ir veiksmingų, atskaitingų ir skaidrių institucijų kūrimas yra būtinos darnaus vystymosi sąlygos. Taryba primena savo 2017 m. gegužės 19 d. išvadas dėl humanitarinės pagalbos ir vystymosi sąsajų įgyvendinimo, kuriose raginama laikytis žalos nedarymo požiūrio ir pabrėžiama, kad reikia taikyti labiau prie konkrečių aplinkybių pritaikytą ir lankstesnį požiūrį į planavimą, kiek tai susiję su vystymosi intervencinėmis priemonėmis nestabiliose ir konflikto paveiktose situacijose.
12. Taryba pakartoja remianti gerbūvio ekonomiką², kuri yra vienas iš pagrindinių Darbotvarkės iki 2030 m. principų, ir iniciatyvą „Ne vien tik BVP“. Ir šis principas, ir iniciatyva byloja apie nelinijinę ir daugiamatę vystymosi koncepciją, kuri neapsiriboja vien ekonominiais parametrais.
13. Taryba dar kartą patvirtina tvirtą ES įsipareigojimą remti įgalėjusią pilietinę visuomenę, įskaitant moterų teisių organizacijas bei feministinius judėjimus, vaikų teises ir asmenų su negalia teises ginančias organizacijas, žmogaus teisių gynėjus ir socialinius partnerius, taip pat pilietinei visuomenei palankią ir prieinamą aplinką. Ji pabrėžia, kad svarbu remti šalių partnerių pastangas stiprinti demokratinius procesus, socialinį dialogą ir atskaitomybės sistemas. Ji pabrėžia, kad svarbu remti pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) gebėjimą prisidėti prie Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo, nes jos pačios prisideda prie gero valdymo ir vystymosi, taip pat pilietinės visuomenės dalyvavimą politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procese.

² Tarybos išvados dėl gerbūvio ekonomikos (OL 2019/C 400/09, ST 13432/19).

14. Taryba pabrėžia vystymosi veiksmingumo darbotvarkės svarbą ir akcentuoja, kad socialinei, žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms užtikrinti reikia tvariai sutelkti daug finansinių išteklių. Vadovaudamasi Adis Abebos veiksmų darbotvarke, Taryba pažymi, kad:
- a. OPV kartu su kitais finansavimo šaltiniais skatina ilgalaikį tvarų ir integracinį augimą ir šalims partnerėms tebėra labai svarbus finansavimo ir ekspertinių žinių šaltinis. OPV galima pasikliauti, ji atlieka katalizatoriaus vaidmenį transformaciniuose vystymosi procesuose ir įgyvendinant DVT, sudarydama sąlygas iš viešųjų ir privačiųjų šaltinių sutelkti nacionalinius ir tarptautinius išteklius;
 - b. ES padeda šalims partnerėms gerinti savo viešųjų finansų valdymą, ypač daug dėmesio skiriant vidaus išteklių sutelkimui. Ji propaguoja transformacinę požiūrį į viešųjų finansų valdymą, kurį taikant šalinamos pagrindinės su lytimi ir negalia susijusios nelygybės priežastys, užtikrinant glaudžias sąsajas su socialinės apsaugos politikos formavimu ir įgyvendinimu. Norint geriau sutelkti vidaus išteklius, reikia apsaugoti fiskalinę erdvę ir sukurti veiksmingo ir progresinio apmokestinimo sistemas. Be to, turėtų būti intensyvinamas vidaus ir tarptautinis bendradarbiavimas kovojant su mokesčių slėpimu ir neteisėtais finansiniais srautais;
 - c. labai svarbu, kad daugiau privačiojo sektoriaus investicijų būtų skiriama tvariam šalių partnerių vystymuisi remti, kaip skatinama strategijoje „Global Gateway“, visada atsižvelgiant į savarankiško tvarkymosi principą. Siekiant pritraukti privatųjį finansavimą ilgalaikiams, kokybiškiems ir tvariems projektams, taip pat labai svarbu investuoti į žmogaus socialinę raidą ir gebėjimų stiprinimą, stiprinti stabilias nacionalines ir tarptautines finansų sistemas, skatinti su tvarumu susijusias finansines priemones, pavyzdžiui, žaliąsias obligacijas, užtikrinti tvaraus finansavimo sistemų ir standartų sąveikumą, taip pat užtikrinti tinkamas ES reguliavimo sistemas ir, kai tinkama, rizikos mažinimo mechanizmus. Reikšmingą vaidmenį atlieka daugiašaliai plėtros bankai ir kiti plėtros fondai, kurie yra itin svarbūs atveriant kelią privačiojo sektoriaus lėšoms darnaus vystymosi tikslams remti dideliu mastu.

15. Taryba ragina Komisiją, vyriausiąją įgaliotinę ir valstybes nares pagal savo atitinkamą kompetenciją:
- a. stiprinti ir didinti žmogaus socialinei raidai skirtų Europos komandos veiksmų šalyse partnerėse matomumą, visų pirma skatinant bendrą naratyvą ir organizuojant aukšto lygio vizitus vietoje. Teikiant šią paramą daugiausia dėmesio visų pirma turėtų būti skiriama lyčių lygybei, moterų ir mergaičių naudojimuisi žmogaus teisėmis, jaunimui ir pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims, pavyzdžiui, skurstantiems asmenims, vaikams ir asmenims su negalia, taip pat tiems, kuriems poveikį daro klimato kaita;
 - b. stiprinti ir tobulinti darbą su šalimis partnerėmis, kad visais lygmenimis būtų užtikrintos įtraukios, atstovaujamosios, skaidrios ir atskaitingos viešosios institucijos, kurios skatintų gerą valdymą ir piliečių bei jų institucijų tarpusavio pasitikėjimą, kad būtų užtikrintas savarankiškas tvarkymasis vietos lygmeniu ir skatinamas visapusiškas, lygiateisis ir prasmingas piliečių ir PVO dalyvavimas sprendimų priėmimo procesuose. Šiuo atžvilgiu labai svarbi patikima ekonominė politika ir demokratiškos bei skaidrios vidaus išteklių telkimo ir privačiomis investicijomis užsiimančios institucijos;
 - c. toliau daug dėmesio skirti paramai šalims partnerėms kuriant, tobulinant ir įgyvendinant įtraukias, adaptyvias ir visuotinai prieinamas socialinės apsaugos sistemas ir priemones. Jos turėtų apimti minimalią socialinę apsaugą, kuri apsaugotų žmones ir didintų atsparumą, teikti paskatas tvariems žaliesiems sprendimams bei investicijoms ir aktyviai sudaryti sąlygas ugdyti įgūdžius ir naudotis naujomis deramo darbo galimybėmis;
 - d. visapusiškai ir veiksmingai naudotis visomis turimomis priemonėmis teisingoms pertvarkoms skatinti, įskaitant JT Pasaulinę spartinimo priemonę ir TDO gaires dėl teisingo perėjimo prie aplinkos atžvilgiu tvarios ekonomikos ir visuomenės visiems, laikantis Europos komandos požiūrio;
 - e. sutelkti visą Europos finansų architektūros potencialą tam, kad, kaip nurodyta Paryžiaus aukščiausiojo lygio susitikime dėl naujojo pasaulinio finansinio pakto, būtų spartinamas Darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimas ir remiamos pažeidžiamos ekonomikos šalys, kad jų gyventojai išbristų iš skurdo, kartu apsaugant planetą.